

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет іноземних мов

Кафедра англійської філології

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЛЕКСИКОЛОГІЯ**

Освітня програма «Середня освіта (англійська мова і література)»

Рівень вищої освіти Перший (бакалаврський) рівень

Спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Спеціалізація 014.02 Середня освіта (Мова і література (англійська))

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “30” серпня 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності та результати навчання
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Лексикологія
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Викладач (-і)	Бистров Яків Володимирович
Контактний телефон викладача	0677046841
Е-mail викладача	yakiv.bystrov@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	лекції, практичні заняття
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	www.d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	понеділок 13.30
2. Анотація до курсу	
<p>Курс лексикології має на меті забезпечити наукове розуміння теоретичних основ вивчення лексичного складу англійської мови і сучасних методів лексикологічних досліджень з урахуванням сучасного стану розвитку науки про мову. Завдання курсу – сформулювати у студентів системно-наукове поняття про лексичний склад англійської мови з урахуванням досягнень сучасних лінгвістичних досліджень з таких розділів науки про мову, як етимологія, словотвір, семантика, фразеологія.</p> <p>Зміст дисципліни охоплює проблемний характер основних понять і термінів, які застосовуються в науці про словниковий склад мови; особливості збагачення і поповнення словникового складу сучасної англійської мови, які пов'язані із пристосуванням мовної системи до глобальних соціально-економічних змін у житті людства; принципи класифікації лексики англійської мови; закономірності розвитку семантичної структури слова під впливом лінгвістичних і позамовних чинників</p> <p>Предметом вивчення є синтагматичні і парадигматичні відношення в лексикології; проблема групування мовних одиниць; етимологічна характеристика словникового складу англійської мови; проблеми лексичної семантики англійської мови; морфологічний і словотвірний аналіз слова; омонімія, полісемія, синонімія, антонімія англійської мови; джерела поповнення омонімів і синонімів; проблеми англійської фразеології; стилістична диференціація словникового складу; основи лексикографії.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Формування у здобувача вищої освіти системно-наукового поняття про лексичний склад англійської мови і методи лексикологічних досліджень з урахуванням сучасного стану розвитку науки про мову для подальшого викладання англійської мови і проведення наукових досліджень.</p>	
4. Компетентності та результати навчання	
<p>4.1. Загальні компетентності</p> <ul style="list-style-type: none"> • Здатність навчатися та продовжувати навчання із значним ступенем автономності для оволодіння сучасними знаннями. • Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. • Здатність бути критичним, самокритичним і відповідальним за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних контекстах. • Здатність працювати в команді та автономно. • Здатність спілкуватися англійською мовою, усно та письмово. • Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. • Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях професійної або навчальної діяльності. <p>4.2. Фахові компетентності</p> <ul style="list-style-type: none"> • Здатність використовувати в професійній діяльності знання з лексикології англійської мови у навчанні англійської мови у закладах загальної середньої освіти. • Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією з лексикології англійської мови для розв'язання професійних завдань. • Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати іноземну мову в усній та письмовій 	

формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

- Володіння знаннями про основні теоретичні положення про лексичний склад англійської мови з урахуванням досягнень сучасних лінгвістичних досліджень з таких розділів науки про мову, як етимологія, словотвір, семантика, фразеологія.
- Володіння знаннями про етимологічні основи англійської лексики; особливості морфологічної і семантичної структури слова; словотвірні процеси в англійській мові; причини зміни значення слова; проблеми англійської фразеології; стилістичну диференціацію словникового складу англійської мови; основи лексикографії.
- Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди англійської мови.
- Здатність опанувати проблемний характер основних понять і термінів, які застосовуються в науці про словниковий склад мови; особливості збагачення і поповнення словникового складу сучасної англійської мови, які пов'язані із пристосуванням мовної системи до глобальних соціально-економічних змін у житті людства; принципи класифікації лексики англійської мови; закономірності розвитку семантичної структури слова під впливом лінгвістичних і позамовних чинників.

4.3. Результати навчання

- Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати, систематизувати та застосовувати отримані результати.
- Критично осмислювати основні теорії, принципи, методи, поняття та концепції лексикології, уміти застосовувати їх у професійній діяльності, у практичному курсі англійської мови та у подальшому навчанні англійської мови у закладах загальної середньої освіти.
- Самостійно аналізувати наукову інформацію про словотвірні та семантичні дослідження з метою підвищення лінгвістичної ерудиції.
- Знати й розуміти систему мови і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.
- Розуміти лексичні факти і явища та підходи до їх аналізу із застосуванням лінгвістичних методів (етимологічного, словотвірного, дистрибутивного, трансформаційного аналізу тощо).
- Аналізувати лексичні одиниці з точки зору їх семантичної структури, словотвірного потенціалу, зміни значення слова, сполучуваності, фразеологічних одиниць англійської мови; розмежовувати випадки омонімії і полісемії, а також типи контексту, необхідного для зняття багатозначності.
- Використовувати англійську мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.
- Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності, характеризувати діалектні та соціальні особливості британського та американського варіантів англійської мови.
- Використовувати отримані знання з лексикології для аналізу явищ лексикології сучасної англійської мови (багатозначності слова, омонімії, синонімії та ін.); проводити зіставлення мовних явищ лексичного рівня варіантів англійської мови і ширше – лексичних систем англійської та рідної мов; аналізувати словотвірні процеси та семантичні особливості лексичних одиниць; реферувати наукову лінгвістичну літературу з дисципліни.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
Лекції		20	
Практичні		10	
самостійна робота		60	
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс	Нормативний /

		(рік навчання)	вибірковий		
6	014 Середня освіта	3	Вибірковий		
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Лексикологія як розділ мовознавства. Зв'язок курсу лексикології з граматиною, фонетикою і стилістикою. Особливості словникового складу англійської мови. Синтагматичні і парадигматичні відношення в лексикології. Проблема групування мовних одиниць (семантичні групи, синонімічні ряди, таксономічні зв'язки, словотвірні ланцюжки та ін.).	лекція, самостійна робота	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9	опрацювання відповідних джерел 2 год (лекції), 4 год (сам. роб.) Проблемні завдання: 1. Розмежуйте парадигматичні і синтагматичні відношення у лексиці. 2. Розкрийте характерні особливості тематичних груп і лексико-семантичних полів.	5	лютий
Тема 2. Етимологічна характеристика словникового складу англійської мови. Слова індоєвропейського і загально-германського походження як історична основа словникового складу. Запозичення з інших мов в англійській мові. Джерела запозичень. Асиміляції іншомовної лексики. Типи асимільованих слів. Кальки. Етимологічні дублети. Інтернаціональна лексика в сучасній англійській мові.	лекція, практичне заняття, самостійна робота	1, 2, 3, 4, 5, 6, 18, 19, 22	опрацювання відповідних джерел перегляд презентації 4 год (лекції), 2 год (практ.), 5 год (сам. роб.) Проблемні завдання: 1. Прокоментуйте особливості груп лексики загальноіндоєвропейського походження і загальногерманського походження. 2. Які особливості асимільованих мовних одиниць?	5	лютий
Тема 3. Морфологічний і словотвірний аналіз слова. Слово і морфема. Основні типи морфем. Аломорфи. Морфологічна класифікація слів. Метод безпосередніх складників.	лекція, практичне заняття, самостійна робота	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 22, 22, 23	опрацювання відповідних джерел 4 год (лекції), 2 год (практ.), 8 год (сам. роб.) Проблемні	5	березень

Словотвір англійської мови. Головні типи (продуктивні словотвору (афіксація, словоскладання, конверсія, скорочення слів). Другорядні типи словотвору.			завдання: 1. Особливості напівафіксів. 2. Які випадки омонімії, полісемії та синонімії афіксів. 3. Які особливості скорочення слів?		
Тема 4. Проблеми семасіології англійської мови. Слово як окрема одиниця системи мови. Значення слова. Основні типи значення слова: лексичне та граматичне. Компоненти лексичного значення: денотативний, конотативний, емотивний, стилістичний. Поняття контексту. Мотивація слів. Семантична структура слова. Полісемія.	лекція, практичне заняття, самостійна робота	1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 22, 24, 27, 28	опрацювання відповідних джерел 4 год (лекції), 1 год (практ.), 8 год (сам. роб.) Проблемні завдання: 1. Проблема підходів до вивчення значення слова. 2. Як контекст впливає на зміну значення слова? Наведіть приклади. 3. Розмежуйте випадки багатозначності слів від слів-омонімів.	5	березень
Тема 5. Розвиток словникового складу англійської мови і зміна значення слова. Типи семантичних змін: розширення значення, звуження значення, покращення значення, погіршення значення, трансформація значення.	лекція, практичне заняття, самостійна робота	1, 2, 3, 5, 22, 24, 27, 28	опрацювання відповідних джерел 2 год (лекції), 1 год (практ.), 5 год (сам. роб.) Проблемні завдання: 1. Лінгвальні та екстралінгвальні причини зміни значення слова. 2. Проблема зміни значення слова з точки зору соціолінгвістики. 3. Метафоричне і метонімічне перенесення значення слова.	5	квітень
Тема 6. Омонімія англійської мови. Класифікація омонімів.	лекція, практичне заняття,	1, 2, 3, 5, 22, 27, 28	опрацювання відповідних джерел	5	квітень

<p>Джерела і шляхи утворення омонімів. Розмежування омонімії і полісемії. Синонімія англійської мови. Поняття синонімічної домінанти. Класифікація синонімів. Стилїстичні аспекти синонімії. Методи дослідження синонімії. Джерела синонімів. Антонімія. Класифікація антонімів.</p>	<p>самостійна робота</p>		<p>2 год (лекції), 2 год (практ.), 5 год (сам. роб.) практичні завдання на встановлення класифікаційних ознак і визначення функцій омонімів у реченні, етимологічні ознаки і стилїстичні функції синонімів.</p>		
<p>Тема 7. Англійська фразеологія. Фразеологічна одиниця і слово. Фразеологічна одиниця і словосполучення. Поняття про ступінь ідіоматичності. Класифікація. Прислів'я і приказки.</p>	<p>лекція, практичне заняття самостійна робота</p>	<p>1, 2, 3, 5, 6, 7, 22, 24, 27, 28</p>	<p>опрацювання відповідних джерел 2 год (лекції), 2 год (практ.), 5 год (сам. роб.) Проблемні завдання: 1. Проблема розмежування вільних і немотивованих сполучень. 2. Встановлення принципів відмінностей між прислів'ями і приказками. 3. Проблема метафоризації фразеологічних сполучень.</p>	<p>5</p>	<p>травень</p>
<p>Тема 8. Стилїстичні рівні лексики англійської мови. Загальноживана і спеціальна лексика. Книжна лексика. Сленг. Жаргон. Варіанти і діалекти англійської мови. Британський та американський варіанти англійської мови: лексикологічний аспект.</p>	<p>самостійна робота</p>	<p>1, 2, 3, 5, 6, 7, 11, 22, 24</p>	<p>опрацювання відповідних джерел 5 год (сам. роб.) Проблемні завдання: 1. Поняття варіативності у мові. Соціальна варіативність лексики. Територіальна (географічна) варіативність. 2. Проблема регіональної варіативності англійської мови.</p>	<p>5</p>	<p>травень</p>

			3. Відмінності між британським і американським варіантами англійської мови на лексичному рівні. 4. На основі он-лайн словників визначити сленгові одиниці.		
Тема 9. Англійська лексикографія. Типи словників. Найважливіші словники англійської мови. Електронні словники	самостійна робота	1, 2, 3, 5, 9, 16, 17, 22, 26	опрацювання відповідних джерел 5 год (сам. роб.) Проблемні завдання, спрямовані на аналіз словникових статей	5	травень
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті. Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за виконання практичних завдань, підсумкове тестування, самостійну роботу (модуль 1) та бали, отримані під час іспиту (модуль 2). Допуск до іспиту передбачає отримання рейтингової підсумкової оцінки (максимум 50 балів, мінімум 25 балів). Студент, який не набрав 25 балів, до іспиту за відомістю №1 не допускається. У такому випадку до початку екзаменаційної сесії студент користується повторним правом отримати допуск на складання іспиту за відомістю №2 на консультаціях викладача (перескладання пропущених тем, виконання індивідуальних завдань).				
Вимоги до письмової роботи	Передбачене одне письмове підсумкове тестування, яке охоплює 20 завдань, з них кожне оцінюється по одному балу (максимальна кількість балів – 20). Зразок підсумкової контрольної роботи (тесту) 1. The term "lexicology" comes from a) a French word b) a Latin word c) a Greek word 2. What language are the following words borrowed from: <i>waltz, fatherland, leitmotif, rucksack, zinc, cobalt, nickel</i> ? a) Spanish b) German c) Latin 3. The words <i>to lake, to call, to get, to give, to cast, to want, to die</i> are Scandinavian borrowings a) yes				

	<p>b) no</p> <p>4. Which of the words are the native ones?</p> <p>a) came, crocodile, hyena, gorilla, lynx, monkey b) pigeon, turkey, kangaroo, giraffe, squirrel, zebra c) hen, cow, goat, crow, bird, bear, fox, hare, lark</p> <p>5. What is understood by "emotional charge"?</p> <p>a) the attitude of the speaker to what is being spoken about b) the social sphere in which the discourse takes place c) shades of meaning or different degrees of a given quality</p> <p>6. What is the process of forming the homonyms <i>cab</i> (<i>cabriolet</i>) - <i>cab</i> (<i>cabbage</i>)</p> <p>a) split of polysemy b) shortening c) borrowing</p> <p>7. What language are the following words borrowed from: <i>beau monde</i>, <i>coup d'etat</i>, <i>chic</i>, <i>chaise</i>, <i>blindage</i>, <i>prestige</i>, <i>debut</i>?</p> <p>a) Latin b) Spanish c) French</p> <p>8. Structurally morphemes are divided into productive and unproductive</p> <p>a) yes b) no</p> <p>9. What is the difference between compound words and nominal word combinations?</p> <p>a) they can be of different parts of speech b) they have different meanings where the first element modifies the other c) in a combination of words each element is stressed and written separately</p> <p>10. Find the proper type of conversion of the words given below: <i>round</i> - <i>a round</i>, <i>criminal</i> - <i>a criminal</i>, <i>to say</i> - <i>a say</i>, <i>to try</i> - <i>a try</i></p> <p>a) verbalization b) adjectivization c) substantivation</p> <p>.....</p> <p>19. Which of the group of words listed below corresponds to passive vocabulary?</p> <p>a) neologisms, historisms, archaisms; b) archaisms, dialect words, borrowings; c) professional words, barbarisms, loan words.</p> <p>20. Identify a paradigmatic group: <i>woody</i>, <i>woodpecker</i>, <i>woodwatcher</i>, <i>woodcraft</i>, <i>woodward</i></p> <p>a) a thematic group b) a word family c) a semantic field</p>
Практичні заняття	Оцінюється відвідуваність усіх 5 занять упродовж семестру за 5-бальною шкалою. Максимальна кількість 30 балів розраховується як середнє арифметичне усіх занять з ваговим коефіцієнтом 6.
Умови допуску до підсумкового контролю	При виставленні допуску до іспиту (максимум 50 балів) враховуються навчальні досягнення студентів (бали),

набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних) годин, при виконанні завдань для самостійної роботи, а також бали підсумкового тестування.

7. Політика курсу

Студент повинен добросовісно готуватися до усіх видів поточного, модульного та підсумкового контролю, дотримуватися правил академічної доброчесності.

При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування та виконання письмових завдань; списування та плагіат, а також результати відпрацювання з поважної причини пропущених занять.

На консультаціях викладача студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до практичних занять і письмової роботи.

8. Рекомендована література

1. Арнольд И.В. Лексикология современного английского языка. Москва: Высш. школа, 1986.
2. Лексикология английского языка / Р.З.Гинзбург, С.С.Хидекель, Г.Ю.Князева, А.А.Санкин. Москва: Высш. школа, 1979.
3. Rayevska N.M. English Lexicology. Київ: Вища школа, 1979.
4. Антрушина Г.Б., Афанасьева О.В., Морозова Н.Н. Лексикология английского языка. М.: Дрофа, 2001.
5. Дубенец Э.М. Лексикология современного английского языка: лекции и семинары. М.: «Глоса-Пресс», 2002.
6. Мостовий М.І. Лексикологія англійської мови. Харків: Основа, 1993.
7. Верба Л.Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов. Вінниця: Нова книга, 2003.
8. Коваленко Г.М. Lexicology of the English Language. Київ: Освіта України, 2011.
9. Кунин А.В. Курс фразеології сучасного англійського мови. М.: Высш. школа, 1986.
10. Медникова Э.М. Практикум по лексикологии современного английского языка. М.: Высш. школа, 1978.
11. Ніколенко А.Г. Лексикологія англійської мови – теорія і практика. Вінниця: Нова книга, 2007.
12. McCarthy M., O'Dell F. English Vocabulary in Use (advanced). Cambridge University Press, 2002.
13. Елисеєва В.В. Лексикологія англійського мови: Учебник. СПб.: СПбГУ, 2003.
14. Арбекова Т.И. Лексикология английского языка (практический курс). М.: Высш. школа, 1977.
15. Квеселевич Д.І., Сасіна В.П. Практикум з лексикології сучасної англійської мови. Вінниця: Видавництво «Нова книга», 2001.
16. Минаєва Л.В. Лексикологія і лексикографія англійського мови. Москва: СТУПЕНИ, 2003.
17. Ayto J. Dictionary of Foreign Words in English. Wordsworth Reference, 1995.
18. Cruse D.A. Lexical Semantics. Cambridge University Press, 1997.
19. Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of Language. Cambridge University Press, 1987.
20. Graver B.D. Advanced English Practice. 3rd ed. Oxford University Press, 1995.
21. Ganetska L.V. LEXI-MAKER: Modern English Lexicology in Tables, Figures and Exercises. Київ: Ленвіт, 2004.
22. Jackson H. & Zé Amvela E. Words, Meaning and Vocabulary. An Introduction to Modern English Lexicology. New York: Continuum, 2007.
23. Katamba F. English Words. Structure, History, Usage. 2nd ed. Routledge, 2005.
24. Potiatynuk U. All About Words. An Introduction to Modern English Lexicology 1: навчально-методичний посібник. Львів: ПАІС, 2014.

25. Yule G. The Study of Language. Fourth Ed. Cambridge University Press, 2010.
26. Applied English Lexicology: A Course [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://eldum.phil.muni.cz>
27. Resources for Studying English Words and Usage, Semantics, and Textual Structure [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://faculty.washington.edu>
28. Vocabulary Resources to Enhance Your Word Skills: Focusing on the English vocabulary & etymology [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.wordfocus.com>

Викладач Бистров Я. В.